

Veri, vzgoji in pouku!

SLOVENSKI UČITELJ

Glasilo slovenskih
kršč. učiteljskih in
katehetskih društev

Letnik X. Štev. 5.

Slovenski Učitelj

Glasilo slovenskih krščanskih učiteljskih

::: in katehetskih društev. :::

Last „Slomškove zveze“ in „Društva slovenskih katehetov“.

Letnik X.

V Ljubljani 15. maja 1909.

Štev. 5.

Preosnova deželnih šolskih zakonov.

O podeljevanju učiteljskih služb.

Zakon z dné 29. aprila 1873. leta, dež. zak. št. 22, deloma izpremenjen po zakonu z dné 9. marca 1879. leta, § 27., določa, da c. kr. okrajni šolski svet sprejema prošnje za razpisano službo; kadar je potekel natečaj, sestavi seznam prosilcev po vrednosti in sposobnosti. Zapisnik prosilcev obsega štiri predelke; med njimi je za učiteljstvo najvažnejši četrti: Mnenje predstojnega okrajnega šolskega sveta. To mnenje je za kompetente največkrat odločilno. K temu bi pripomnili: Če že mora okrajna šolska oblast izrehati svojo sodbo, naj se — tako, kakor na Nižje Avstrijskem — uvede v kompetenčno tabelo še peti predelek: Mnenje šolskega voditelja. Sigurno je, da vodja šole svoje tovariše gotovo mnogo bolje pozna, ker živi in deluje med njimi, kakor pa nadzornik, ki učitelja bolj redko obišče.

Šolski voditelj bi označil svojo sodbo n. pr. na sledeči način: Točnost: 1; korektura nalog: 2; red o uradnih spisih: 1; občevanje s tovariši in strankami: 1; izvenšolsko obnašanje: korektno. Posebne opombe: Prosilec kaže v izvrševanju uradnih dolžnosti priznanja vredno samostalnost. Občevaje s strankami varuje ugled šole. Za voditelja prav posebno zmčžen vsled možatega in samostojnega nastopa.

Ako bi dali šolskim voditeljem to pravico in dolžnost, bi bilo brez dvoma koristno za učiteljstvo in za šolo. Nadučitelj bi dobil nekaj več pravic in večji vpliv, učitelji pa bi bili zavarovani pred morebitno površno in naglo sodbo nadzornikov.

O osebnem statusu.

Zakon z dné 14. maja 1898. leta, § 3. Od skupnega števila učiteljskih oseb pripada v I. vrsto deset odstotkov, v II. vrsto petnajst odstotkov, v III. vrsto trideset odstotkov in v IV. vrsto petinštirideset odstotkov. — Tak paragraf, kot je ta, naj ne zagleda v prihodnji šolski postavi belega dne! Po tem ključu bi mlajši učitelji ne prišli v prvi plačilni razred niti

po šestdesetih definitivnih letih!! Šolniki (?), ki so zvarili ta paragraf, so menda računali povprečno starost učiteljstva na najmanj 80 let; dasi je umrljivost učiteljev-trpinov čedalje večja. Naša zahteva bodi: časovni avanzma!

§ 5. istega zakona daje šolskim voditeljem pravico do prostega stanovanja, obstoječega iz dveh sob in stranskih prituklin, in sicer kolikor možno v šolskem poslojju. — Do zadnjega časa krajni šolski sveti na nobeno reč niso bolj pazili, kakor na to, da bi preveč ne ustregli temu paragrafu. V novejšem času je tam, kjer ima učitelj velik ugled in so tudi udje krajnega šolskega sveta bolj inteligentni, nekoliko boljše; oskrbe namreč stanovanje s tremi sobami. Če jih je pa kje več, je pač le slučajna izjema. Kakšne beznice so tuptam odkazane šolskim voditeljem za stanovanje, o tem pisati bi bilo le prežalostno. Paragraf tudi omenja, kakšni in koliki naj bosta sobi! Tudi v tem tiči zlo. Naj se tedaj v prihodnje natanko določi: Nadučiteljevo stanovanje obsegaj tri ali štiri sobe s toliko in toliko prostornino. Pritukline: kuhinja, shramba, klet, drvarnica in podstrešje. Tudi za pritukline naj se določi zakonita velikost. Kjer pa stanovanja ni, tam pa naj se odmeri stanarina po zgoraj navedenem stanovanju. Oni voditelji pa, ki imajo slabše stanovanje, naj bi imeli pravico do odškodnine.

Šolski vrt.

Čudno, da šolski vrt ni zašel med deželno zakonodajo; zanj pa se je zavzel deželni šolski svet, ki je izdal precej odlokov v tem oziru. Vendar to ni še vse. Še mnogo je šol po Kranjskem, ki nimajo vrtov. Potreben je tedaj deželni zakon, ki naj natančno določi najmanjšo velikost šolskega vrta, kakovost ograje, dolžnost oskrbovanja, remuneracijo učitelju-vrtnarju.

Kmetijsko-nadaljevavni tečaj.

Razpis dež. šolskega sveta za Kranjsko z dné 16. sept. 1876. leta, št. 940. Res, škoda zanj; je prav lep ta razpis, le žal, da samo na papirju! V letnem poročilu dež. šolskega sveta za leto 1907 ne najdem niti enega poskušnega vrta, za kmetijske nadaljevavne tečaje so pa celo rubriko pozabili.

Meni ne gre v glavo, da se za obrtne šole toliko stori, a za kmetijsko-nadaljevavne šole pa — nič. Deželni očetje, to bode nekaj za vas, ker vas je večina zastopnikov kmetijskega ljudstva. Spravite zadevo pod primeren šolski zakon v prid kmetijstvu. Na učiteljstvo pa seveda tudi nikar ne pozabite.

Hribski.

O preosnovi naše ponavljavne šole.

Poročal na zborovanju „Slomškove zveze“ c. kr. okr. šolski nadzornik Ljudevit Stiasny.

Reklo bi se žeblje v Kropo nositi, ako bi mnogo govoril o potrebi preosnove naše ponavljavne šole. Že škof Anton Martin Slomšek je tožil: »Ponovilne šole medlijo in brez vsacega sadu ostajajo ter so podobne lačnim delavcem, katerim se od same lenobe ne ljubi ne jesti ne delati!« Žal pa, da je ta tožba še dandanes opravičena! Naša ponavljavna šola je podobna bolniku, ki hira že desetletja. »Proč ž njo«, tako se čuje dostikrat, »saj je le mučilnica za učitelje in za učence!« Semtertje pa dobi naš bolnik več ali manj primernih zdravil. Tako n. pr. je odlok c. kr. deželnega šolskega sveta z dné 25. februarja 1902, št. 709 poostril predpis, ki določa, kateri učenci smejo prestopiti v ponavljavno šolo. Istega leta je dobila tudi naša ponavljavna šola načela za splošni učni načrt, a v zadnjih letih so ji priskrbeli celo podrobne učne načrte. Kljub temu je ponavljavna šola še vedno na dokaj slabem glasu, in mnogi še sedaj trde, da ni moč ozdraviti našega starega bolnika. »Prerazličen material pride v ponavljavnico, razen tega pa so ti učenci prav v starosti, ko so jim v mislih le neumnosti!« tolaži se marsikateri učitelj zbog svojih neuspehov v ponavljavnici. »Škoda truda, prav malo se bo doseglo s preosnovo te šole!« trde zopet drugi. Ne pomislijo pa, da tudi obrtno-nadaljevavno šolo obiskujejo učenci najrazličnejšega kalibra in v »najneumnejših« letih. Kljub temu pa ta šola v zadnjih letih kaj lepo napreduje. Kako težavno je bilo brzdati učence obrtno-nadaljevavnih šol pred 25 leti, ko še učitelji niso imeli na razpolago dobrih strokovnih knjig ter so vsled tega zašli v napako, običajno še dandanes v naših ponavljavnih šolah, da so namreč ponavljali samo snov, ki je bila učencem znana že iz vsakdanje šole. Dokaj mlajša, kakor naša ponavljavna šola, je obrtno-nadaljevavna šola; a kolik napredek lahko opazujemo v tej šoli. Dočim je naša ponavljavnica še vedno brez poučnih knjig, je obrtno-nadaljevavna šola preskrbljena kaj dobro z vsemi potrebščinami. Skrbi se pa tudi, da poučujejo na teh šolah strokovno izobraženi učitelji. Vlada zelo podpira te šole ter jih tudi nadzoruje po posebnih nadzornikih. Ker se pouk v teh šolah dobro nagradi, se učitelji radi potegujejo zanj, dočim jim je pouk v ponavljavni šoli kakor nekako breme. Napredek na obrtno-nadaljevavnih šolah nas lahko prepriča, da se tudi v naših ponavljavnicah dosežejo prav tako lepi uspehi, ako se bo odslej vsestransko bolj vpoštevala važnost teh šol in ako jih bodo vsi faktorji zadostno podpirali. Zadnji čas je torej, da preskrbimo naši ponavljavni šoli dovolj primerne duševne hrane, da se že vendar enkrat povzdigne na ono stopnjo, na kateri bi morala biti vsled svoje važnosti. Ponavljavnice naše se morajo tako preurediti, da bodo koristile našemu milemu narodu, ker potem se mu bodo tudi priljubile.

Kako naj se torej preosnuje ponavljavna šola? Svet napreduje in izpreminja svoje nazore. Da ustreže ljudska šola splošni zahtevi, se mora

učiteljstvo ozirati na te izpremembe. V starih šolah so učili le brati, pisati in računati. Pred 40 leti pa je v Avstriji napočila nova doba in ustanovila se je nova šola. Nič več niso zadostovali samo prej omejeni predmeti; treba je bilo misliti na nove stroke, ki so jih uvrstili v načrt nove šole. Žalibože pa so bili učni načrti za novo šolo sestavljeni pri zeleni mizi ter preveč zahtevajo zlasti iz stranskih predmetov. Ni čuda, da so se začetkom nove šole zanimali učitelji predvsem za realije ter da so preosnovali ljudsko šolo v nekako srednjo šolo. Sčasoma pa so se streznili in tako so glavni predmeti zopet prišli v veljavo. Ker se je v novi šoli preveč časa izgubilo pri pouku stranskih predmetov, ker je bil pouk večinoma formalen in so se učenci premalo pripravljali za vsakdanje življenje, ni čuda, da ni donášala priprostemu ljudstvu pričakovanega sadu.

V zadnjih desetletjih se čujejo vedno in vedno zahteve: »Proč s klasično, humanistično izobrazbo! Preživela se je že povsem!...« Opažilo se je, kako zelo napredujejo razne države in še posebno »Združene države v Ameriki«, kjer se poučuje v prvi vrsti to, kar se potrebuje v vsakdanjem življenju. Tudi v evropskih državah so vsled tega že nekoliko preosnovali srednje šole in končno se je pričelo z reorganizacijo srednjih šol tudi v Avstriji. Enako pa se zahteva, da se naj preosnuje tudi ljudska šola: Pouk naj bo praktičen ter naj se ozira na potrebo vsakdanjega življenja.

S tem vprašanjem se bavijo zadnji čas naši deželni zbori. Tako n. pr. je štajerski deželni zbor sklenil, da se naj v mestnih šolah poučuje odslej tudi »Der bürgerkundliche Unterricht«. Kako pa naj se šola ozira na poljedelski stan, hočejo razmotrivati v prihodnjem zasedanju. A tudi v kranjskem deželnem zboru se je zahtevala letos preosnova ljudske in predvsem ponavljavne šole. Baviti se je torej tudi nam kranjskim učiteljem z vprašanjem: »Kako pripravljati učence že v ljudski šoli za vsakdanje življenje?« Pri kranjskih ljudskih šolah pride v poštev ponavljavna šola v prvi vrsti. Učenci naših ponavljavnic so večinoma otroci poljedelcev in se pripravljajo za kmečki stan. Pri učencih naše ponavljavne šole se je treba torej ozirati predvsem na poljedelski stan. Neobhodno je torej potrebno, da uvrstimo v našo ponavljavno šolo pouk o kmetijstvu.

Kmetijsko-nadaljevavne šole.

Pouk o kmetijstvu bo zanimal naše ponavljavce, obenem pa bo razbil zlovoljo našega kmeta do ljudske šole. Naše ljudstvo bo končno izprevidelo, da je šola v resnici v kmetovo korist.

Že Slomšek je učil: »Učence je treba seznaniti z vsemi potrebnimi rečmi, ki jih čakajo v prihodnjem javnem življenju, da bode šola deci modra priprava za javno življenje.« Drugod zopet: »Poiščite in izvolite predvsem take reči, katere so mladini naših krajev in naše dobe najbolj koristne.«

V ponavljavni šoli naj se prikroji ves pouk primerno prihodnjemu poklicu kmečkih ponavljavcev. Sedanje ime ponavljavna šola naj se torej opusti in vpelje ime »kmetijsko-nadaljevalna šola«.

V tej šoli naj se ne goji hrepenenja po boljšem kruhu, ker se budi s tem v učencih mržnja do poljedelskega stanu, jemlje se jim veselje do domače grude. Budimo pri teh učencih zavednost, da je bil kmečki stan v vseh časih najvažnejši in najpotrebnejši stan. Cesarji in kralji so bili od nekdanj prijetelji kmetijstva, zato so kmetje na svoj stan lahko ponosni. Seznanimo jih z neovržno resnico, da se godi kmetom dobro tudi sedaj; ako razumno kmetujejo. Dandanes so pač drugi časi, kakor nekdanj in zaradi tega se mora tudi gospodariti drugače. Naraščanje troškov pri kmetijstvu, nedostajanje delavcev in njih vedno večje zahteve, uničijo prejalislej vsakega, ki gospodari po starem in ne poizkuša razumno več pridelati in pridelano tudi dobro prodati. Kmeta more rešiti iz sedanjega položaja samo boljše gospodarjenje. Ponavljavca je treba navdušiti za razumno kmetijstvo in za gospodarski napredek. Poučiti ga je tudi, da mu je izobrazbe potreba. Povedati mu je treba, kako se navadi najložje razumnega kmetovanja.

Razjasnimo ponavljavnim učencem tudi to, kolika škoda in nesreča za domovino je izseljevanje v Ameriko. Budimo vselej, kadar je prilično, v srcih mladine ljubezen do domovine. V to svrho vzemimo na pomoč domačo zgodovino, ki učencem pojasni, kako so se bojevali naši pradedje skoraj tri stoletja z divjimi Turčini in kako so ravno Slovenci zaježili turške napade in tako pokazali vsemu svetu, kako je treba ljubiti svoj dom in svojo vero. Poleg kmetijskega knjigovodstva se naj raztolmači učencem tudi pojem zadružništva, a temu naj sledi pouk o zavarovalnicah.

Temelji ponavljavne šole.

V pripravnici za vsakdanje življenje bi se moralo gojiti redno in vzorno ljudsko gospodarstvo, zraven pa temeljne čednosti krščanskega gospodarja: Pridnost, štedljivost, zvestoba, stanovitnost, rednost, točnost, zanesljivost in zvestoba v ljudsko-gospodarskem zmislu. Vsako priliko je treba porabiti, da se mladina navadi koristnih gospodarskih pravil, da se priuči, kako naj ravna v vsakdanjem življenju.

Poleg pravih gospodarskih pravil, naj šola ne pozabi opozarjati tudi na to, kar dá človeku pravo zadovoljnost. Moli in delaj! Delaj neumorno, a praznuj nedeljo! V tem pravilu je skrita ona čarovna moč, ki dovede človeka do sreče in zadovoljnosti. V ponavljavni šoli ne sme manjkati tega pouka!

K z mernosti naj navaja mladino že ljudska šola. Neprecenljivo dobro stori vsak vzgojitelj, zlasti še tisti učitelj, ki opozori učence ponavljavne šole, kako velika nevarnost nam preti vsled vedno večje uporabe alkohola! S tem perečim vprašanjem se moramo bolj baviti, nego smo se doslej. Vedno se trdi, kako veliko škodo nam povzročijo

gostilne in da bi se z odpravo preobilnih gostilnic neizmerno koristilo blaginji ljudstva, zato pa na protialkoholno delo med ponavljavci! Odpravljajmo med ljudstvom najprej one pivske razvade, ki škodujejo osobito gospodarstvu. Koliko škodo v gospodarskem oziru zahteva vedno bolj razširjajoča se razvada, da skoraj ne moremo dobiti delavca, če mu ne poskrbimo za izdatno alkoholično pijačo! Skrb ponavljavne šole bodi, da se odpravi ali vsaj omeji ta razvada. Učence je treba poučiti, da alkohol telesa ne krepča, temveč da ga le slabi. Mladina naj spozna alkohol v pravi luči, pa se bode kmalu razpršila njegova hvala, ki je ne zasluži.

Kolike važnosti pri ponavljavcih je vzgojni pouk, ni treba poudarjati! Dobro in pravilno vzgojena mladina je poročstvo za lepo in srečno bodočnost vsakega naroda. Naše ponavljavne učence je treba skrbno vzgajati, jih izobraževati in jim blažiti srce. Pomisliti moramo, da bodo morda ti učenci nekoč očetje in učenke mater. S pravo vzgojo jim bomo vcepili tudi prepričanje, da je najsvetejša dolžnost roditeljev, izrejati mladino versko-naravno, da postane nekoč vreden in koristen član človeške družbe.

Učni pripomočki.

Za pouk v ponavljavnici je potrebna temeljita priprava in to tembolj, ker še vedno primanjkuje za to šolo primernih pripomočkov. Da bi se ta vrzel zadelala, sem naprosil nekatere učitelje in učiteljice krškega in litijskega okraja, da sestavijo v prilog izdaje »Zbirke učnih slik za ponavljavne šole« nekatere učne slike ter jih poskusijo pri hospitaciji v ponavljavnici. Priznati moram v čast učiteljstvu obeh okrajev, da so prevzeli vsi naprošeni učitelji naloženo delo drage volje.

Izdaja zbirke učnih slik za ponavljavne šole ni bilo baš lahko delo. Orati nam je bilo ledino! Vpošteva naj se vsaj dobra volja učiteljstva krškega in litijskega okraja, ki je priredilo v enem semestru 43 hospitacij. Požrtvovalnost učiteljstva teh okrajev pa je razvidna posebno iz dejstva, da so bile te hospitacije čestokrat dobro obiskane. Tako se je udeležilo hospitacije v Trzišču 42 učiteljev in učiteljic, v Toplicah 40, v Bušechi vasi 22. Toplo želimo, da se zanimanje zanese tudi v druge okraje!

Za svetne predmete so predpisane v ponavljavni šoli za dečke po štiri ure na teden. Vsak teden se naj vrši ta pouk koncentrično. V prvi uri se naj obravnava učna slika iz naše zbirke. V drugi uri ji sledi primerno berilo, ki se naslanja na ono, kar se je obravnavalo v prvi uri. (Ko izdamo čitanko za ponavljavne šole, se bomo ozirali v prvi vrsti na učne slike v zbirki.) V tretji uri se naj razreši v prvi uri obravnavano v računskem zmislu. Izvršujejo se naj torej naloge iz slično imenovane stvarne skupine v računici, ki jo bomo obenem oskrbeli. Drugikrat n. pr. pri obravnavi »Gnoj« itd. pa se nadaljujejo obravnave iz Karel Humek-ove knjižnice »Praktična uporaba oblikoslovja v vsakdanjem življenju«. Kako se pa uporabi v prvih urah pridobljeno za

spisno nalogo, ali kako se vrši spisni pouk v zadnji uri, razvidno bo iz »Zbirke spisnih nalog ponavljavnih učencev krškega in litijskega okraja«.

Še drugi razlogi za preosnovo.

Preosnova pouka v ponavljavni šoli pa je potrebna še tudi iz drugih vzrokov. Poznal sem učitelja, ki je imel v začetnem razredu prav dobro disciplino. Poučeval pa je v ponavljavnici le nekoliko četrtkov in odrešiti ga je morala učiteljica iste šole. Če revoltirajo vseučiliščniki, »šampfajo« srednješolci svoje profesorje, zakaj bi končno ne nagajali svojim učiteljem ponavljavci! — Važno pa je vprašanje: »Zakaj se niso uprli ti učenci tudi učiteljici, kakor so se uprli učitelju? Učiteljica jih pač ni strahovala s svojo telesno močjo! Dobro pa je vedela, da je naziranje teh učencev drugačno, nego naziranje navadnih šolarjev. Zнала je občevati s temi učenci. In ker je prikrojila temu naziranju svoj pouk, izhajala je z njimi kaj dobro. Imela je povoljno disciplino in dober obisk.

Pouk v ponavljavnici ni lahek! Vzgoja v teh oddelkih povzroča mnogo težav že zaradi vzrokov, ki jih moramo iskati v duševnem naziranju teh učencev. Učenec ponavljavne šole pride v šolo večinoma le enkrat na teden. Ob drugih dneh pomaga pri delu odraslim. Morda izvršuje celo razna dela samostojno! — Samostojnost teh učencev se zaradi tega ojači, domišljija prevladuje razum, samozavest sili na dan, a manjka še trdnega značaja. Tak učenec bi torej prišel najraje s predpasnikom v šolo. Rad bi se namreč pokazal vsakdanjim učencem, da je že fant. V vsakdanji šoli se torej vda učenec avtoriteti učiteljevi skoro vedno rad. V ponavljavni pa zasledimo že večkrat nagnjenje k upor. Učenca vsakdanje šole vzgaja rodbina. Ponavljavec pa se že giblje med odraslimi in sliši od teh marsikaj, kar mu ne koristi. Ako torej ponavljavec čuje le to, kar se je učil v vsakdanji šoli, ne more imeti pri pouku posebnega zanimanja in ni čuda, da dobiš napačne odgovore od njega. Kako potrebno je torej, da je pouk v ponavljavni šoli zanimiv. Zanima pa te učence pred vsem to, kar vidijo in kar lahko uporabljajo v vsakdanjem življenju.

(Dalje sledi.)

Samodelavnost učencev s posebnim ozirom na veronauk.

Profesor dr. J. Demšar. — (Konec.)

Novo učno tvarino pričenjamo s tem, da napovemo cilj tej tvarini. Določiti katehezi cilj, to je seveda v prvi vrsti katehetova naloga. Pa že tukaj učenci lahko mislijo in delajo samostojno takrat, ko je nova učna tvarina le nadaljevanje prejšnje.

Ko je določen katehezi cilj, je treba učence na novo učno stvarino pripraviti. Na tej stopnji obnovimo stvari, ki so otrokom že znane ali iz dosedanjega šolskega pouka, ali iz cerkvenega in domačega življenja. Pri tem naj učenci kolikor mogoče sami govore, ker imajo ravno tukaj najlepšo priložnost, da res duševno delajo in vzbude v sebi zanimanje za novo učno stvarino. Koliko živahnejši je pouk, če katehet učence z vprašanji vodi tako, da sami izberejo potrebne znane stvari, kakor pa če on sam ponavlja stvari, ki so jih učenci slišali že večkrat in morda celo večkrat v isti obliki!

Pri naslednji stopnji kateheze, pri p o d a v a n j u, je za samodelovanje učencev manj priložnosti. Pri biblični katehezi pripoveduje katehet sam zgodbo, pri katehizmovi katehezi pa podaja nazorila, ki hoče iz njih izvajati nove katehizmovske nauke. Kaj bi mogel na tej stopnji kateheze prepustiti samostojnemu delu učencev, to mora katehet razsoditi v posameznih slučajah. Znane stvari naj tudi tukaj učenci sami pripovedujejo, ker takih stvari otroci nikdar z zanimanjem ne poslušajo, pač pa jih pripovedujejo z veseljem. Od pazljivosti učencev in od zgodbe same je odvisno, ali naj katehet zgodbo razdeli v več odstavkov in ali naj vsaj od časa do časa zgodbo prekine ter vplete med pripovedovanje primerna vprašanja, da se prepriča o sodelovanju učencev. Lepo priložnost za samodelavnost imajo učenci, če je nazorno sredstvo slika ali sploh predmet, ki je z njega treba izbrati potrebne znake. Otroci sami opazujejo, primerjajo nov predmet z že znanimi, iščejo znakov, ki to novo vrsto predmetov označujejo in razlikujejo od drugih. Tako se n. pr. vrši pravilen naravoslovni pouk, da sicer učitelj opozarja na znake, ki jo ima nova žival, imenujejo pa te znake učenci sami in jih sestavljajo v celoto. Pouk o liturgičnih predmetih in sličnih stvareh bi se vršil tako z velikim uspehom.

Posebno veliko prilike pa daje učencem za samodelavnost zopet naslednja stopnja kateheze. Učenci naj iz bibličnih zgodb sami iz v a j a j o k a t e h i z m o v e r e s n i c e, s e s t a v l j a j o naj pa tudi posamezne točke katehizmovske učne jednote. Kakor učenci pri jezikovnem pouku iz danih zgledov sami najdejo pravilo, tako naj tudi pri veronauku po abstrakciji dobljene resnice sestavljajo v zistem.

Glede n a v o d i l za življenje zahtevajo metodiki, naj katehet v iskrenem n a g o v o r u učence privede do tega, da sklenejo, ravnati se po naukih, ki so jih slišali. Deloma pa tudi ta del kateheze lahko prepustimo samodelavnosti učencev. Če učenci sami iščejo slučaje, v katerih se dajo uporabiti verske resnice, se vadijo s tem, veronauk res obračati na življenje; otroci so z ozirom na svoje razmere včasih bolj iznajdljivi kot odrasli in najdejo glede uporabe verskih resnic včasih slučaje, na katere katehet niti mislil ni; tudi ni izključeno, da vzpodbudna beseda dobrega součenca včasih bolje vpliva kot katehetov nauk. Sicer pa katehet nikakor ne sme pustiti, da bi učenci navodila za življenje izključno sami iskali; h koncu naj tudi sam s primernimi iskrenimi besedami vzpod-

buja učence, da žive po resnicah, ki so se jih naučili in da izpolnijo to, kar so sami spoznali kot potrebno in koristno za dušno srečo.

Učenci se večinoma prav živahno zanimajo za veronauk in pridno sodelujejo, če jim katehet dovoli, da ga o raznih verskih stvareh sami izprašujejo. Po nekaterih šolah so uvedli katehetje takozvano vprašalno shrambico, kamor mečejo učenci listke z vprašanji. Na stavljena vprašanja odgovarja katehet ali koj naslednjo uro ali pa počaka primerne učne tvarine. S takimi napravami so imeli različni katehetje prav različne izkušnje. Gotovo pa je, da mora katehet dobro poznati svoje učence, preden jim dovoli, da ga izprašujejo o poljubnih verskih rečeh in prepričan mora biti, da ima pri učencih že toliko veljave, da si ne bodo upali priti do njega z vprašanji, ki bi smešila veronauk ali bi bila razredu sicer v pohujšanje.

Še nekaj o pomislekih, ki bi jih mogli imeti proti samodelovanju učencev. Učno tvarino obravnavamo hitreje, če jo podamo sami, kot če pri razlagi sodelujejo učenci; s časom pa mora katehet še posebno štediti. — Da navaja učence k uspešni samodelavnosti, za to je treba učitelju res potrpežljivosti in spretnosti. Potrpežljivosti, ker se zdi kot bi taka učna pot počasneje vodila do cilja; spretnosti, ker mora učitelj učence s primernimi vprašanji voditi, da res mislijo in sklepajo, ne pa samo ugibajo. Toda, kar izgubi katehet pri takem učnem načinu na času, to pridobi s tem, da učenci živahneje delajo. Tudi je za pouk največjega pomena, če vlada v razredu vzorna disciplina. To pa ohrani katehet brez težav in brez pogostnih opominov, če zna učence prikleniti, da pridno sodelujejo. In četudi se nam ne posreči vselej, da bi uspešno privedli učence do samostojnega duševnega delovanja, toliko pa za samodelavnost učencev vselej lahko storimo, da ne govorimo predolgo, nepretrgano, ampak kličemo učence, da ponavljajo stvari, ki smo jih razložili in da učenci sami iščejo že znane resnice, na katere hočemo navezati novo učno snov. Sicer pa tudi tukaj velja načelo, da vsaka učna pot dopušča izjeme, ki so z ozirom na posebno učno snov in zaradi izpremembe večkrat celo priporočljive.

Z ozirom na veronauk sam bi mogli glede samodelavnosti učencev imeti tale pomislek: Ali ni katehet s takim ravnanjem sam vzrok, da učenci nehajo kateheta smatrati kot poslanca, ki ga jim je poslala nezmožljiva sv. Cerkev in da si začno vsled svoje samodelavnosti domišljati, kakor da so verske resnice izmišljotine človeškega razuma? Ali se s samodelavnostjo učencev pri veronauku ne povzdiguje človeški razum na škodo cerkvene avtoritete? — Gotovo, godi se to, če ravnamo neprevidno. Otrokom ne smemo pustiti, da bi ugibali, marveč pravilno morajo sklepati; dalje ne smemo prezreti, da učimo tudi resnice, ki se ne dajo izvajati iz že znanih verskih resnic, in jih moramo zato otrokom brez ovinkov povedati. Prvikrat n. pr. nikakor ne bo katehet poskušal iz učencev izvabiti besed, ki jih je govoril Jezus pri zadnji večerji: »To je moje telo. To je moja kri.« Če so pa učencem te besede znane, že lahko sami nadalje sklepajo, v kaj je izpremenil Jezus kruh in v kaj vino, zlasti če

ima katehet pred seboj učence, o katerih si lahko misli, da so že slišali v cerkvi in doma govoriti o sv. Rešnjem Telesu.

Če katehet učence k samodelnosti pravilno navaja, s tem ne razvija le njihovih duševnih zmožnosti, ne dela le na to, da so primorani pridno sodelovati, marveč že tudi nekako mimogrede utemelji versko resnico, ker pokaže, odkod sv. Cerkev zajema svoj nauk in razvija z učenci versko resnico tako, kot se je v resnici razvila, namreč iz Jezusovega nauka in iz nauka apostolov. K samodelavnosti naj bi katehet učence le toliko skrbneje navajal, čimbolj opazujemo, da se ljudje odvrtaajo od sv. vere, ne zato, ker samostojno mislijo, ampak ker si domišljujejo, da jim hoče Cerkev verske resnice samovoljno vsiliti in brezmiselno ponavljajo za drugimi to, kar človeku narekuje pokvarjeno srce. Katehet, ki goji samodelnost učencev z vso vestnostjo, pa tudi z vso previdnostjo, lahko upa, da bo vzgojil vsaj nekaj takih kristjanov, ki se ne bodo brezmiselno »odvrtaali od resnice, pa se obračali k pravljam«, (2. Tim. 4.), ampak bodo samostojno mislili v obsegu edino zveličavnega nauka svete Cerkve.

Za ljudsko omiko.

(Spisal ljudski učitelj.)

Ali si se že kedaj vozil po železnici, ko so šli vojaki na dopust ali se vračali z dopusta? Jaz sem že večkrat zadel z njimi skupaj ob takem času in povem odkrito, da nisem bil prav nič vesel, če sem moral sedeti v njihovi družbi v železniškem vozu. V svojem govorjenju in obnašanju so taki, kakršni bi ne smeli biti, in za olikanega človeka je taka tovarišija velika muka.

Ob takih prilikah mi prihaja na misel, koliko bi mogla storiti država za ljudsko omiko, ko bi uvedla v vojašnice drugačno življenje. Koliko omike bi lahko prinesli naši fantje domov po dokončani vojaški službi! Kakor so pa zdaj razmere v tem stanu, je čisto naravno, da mladeničem v vojaški službi posurovi srce, in da vojaški stan prav nič ne povzdigne ljudske omike.

Toda vsi ti mladeniči, ki morajo v gotovi starosti obleči vojaško suknjo, so morali poprej več let trgati hlače po ljudskih šolah. In če se njihovo vedenje ne more imenovati olikano, ali ni tega kriva kolikor toliko tudi ljudska šola? Jaz mislim, da bi šola storila lahko veliko več za oliko narodovo, ko bi učitelji v polni meri storili svojo dolžnost.

Bodimo odkriti in nikar ne tajimo, kar je resnično. Med učiteljstvom je dokaj takih mož, ki jim treba vreči v obraz latinski rek: »Medice, cura teipsum.« Česar človek sam nima, tega tudi drugim ne more dati. Z žalostjo moramo reči, da je v učiteljskem stanu tuintam dokaj neotesanosti. Le ozrmo se malce na učiteljske kandidate! Kakšno življenje je med nekaterimi izmed njih, je dovolj znano! Ali bo tak človek mogel kaj

storiti za ljudsko omiko, ki kolne, kakor nevenkdo; ki pijančuje in ponočuje; ki sramoti to, kar je narodu najsvetejše in podlaga prave omike? Česar sam nimaš, tega tudi drugim dati ne moreš! Beseda miče, zgled vleče.

Imeti mora sam blago, plemenito srce tisti, ki hoče drugih srca plemeniti in blažiti, in vnet mora biti za vse lepo in dobro. Najlepše plačilo za njegov trud mu je zavest, da je nekaj storil za svoj ljubljani narod.

Priznamo, da se zgledno učiteljstvo mnogo prizadeva, da bi vzgajilo olikano in zavedno mladino! Pa še skrben učitelj mora tožiti: Saj delam in se trudim, kar morem, pa ne dosežem skoro nič. Kaj pa naj storim, da se ne bom trudil zastonj?

Bolj praktičen bodi! Saj veš, kako uči vzgojeslovje: V šoli se z abstraktnimi rečmi ne doseže nič; pri pouku se mora postaviti pred otroka vse v konkretni obliki. Govori otrokom še toliko o omiki in oliku, pa bodo ostali, kakršni so bili. Poprijeti se moraš podrobnega dela. Poišči posamezne slučaje in nauči otroke, da bodo za vsak posamezni slučaj vedeli, kaj je prav in kaj ni.

Morda ti bo prav, če ti postrežem z nekaterimi primeri.

Nedelja je. Ljudstvo prihaja k božji službi, in ti stojiš pri cerkvi in opazuješ ljudstvo. Za tem in cnim vogalom se postavi kmečki mladenič in javno opravi, kar bi se ne smelo opravljati javno. Popoldne greš na izprehod. Pot je lepa; lipe ob poti ti delajo senco. Pa že vem, zakaj nevolino godrnjaš. Gledati moraš na vsako stopinjo, da ne prineseš raznih parfumov v svoje stanovanje.

Kaj si mora misliti tujec, ko opazuje vse to, kar je v nedeljo videlo tvoje oko? Jaz mislim, da bi se dala odpraviti ta grda navada našega ljudstva, ko bi jo vsi ljudski učitelji dosledno preganjali. Treba bi bilo le pouka, nadzorovanja, kazni, plačila in vztrajnosti. Ali bi ne bilo prav, ko bi učitelj v prostem času šel zdaj v to vas, zdaj v drugo, da bi videl, kako njegovi učenci izpolnjujejo njegove nauke. V taki šolski občini, kjer se učitelj trudi za dostojnost med učenci in kolikormoč tudi med odraslimi, ne bo treba gledati na vsakem stranskem potu pod noge, in kmalu bo vedelo staro in mlado, kaj se ne spodobi.

Bil sem nekje blizu večje deške šole. Ob nekaterih dneh v tednu imajo pouk učenci obrtno-nadaljevavne šole, to so dečki, ki so pred kratkim zapustili ljudsko šolo. Ko so šli od pouka, se je tresla vsa okolica. Nekako tako se mi je zdelo, kakor bi se odprl hlev in bi iz njega pridirjalo trideset do štirideset divjih kozlov. Vmes se je čulo prav surovo vpitje.

Ali res ni mogla dati ljudska šola tem dečkom več omike? Kaj pa, ko bi ljudski učitelj porabil kako uro na teden samo za to, da bi naučil svoje učence bolj omikanega vedenja? V nekem deškem zavodu je bilo, kamor so se sprejemali večidel kmečki dečki. Voditelj tega zavoda je imel veliko truda, preden jih je naučil, da so znali prav hoditi, odkrivati se, jesti itd. Morali so vsako reč toliko časa ponavljati, da so jo znali.

Podobno naj bi se potrudil tudi ljudski učitelj ter naj bi vežbal otroke v dostojnem vedenju vsa leta, dokler ne zapuste šole. Gotovo bo dosegel vsaj toliko, da se bodo otroci sramovali biti surovi, tudi ko odrastejo. Marsikaj se potem da še doseči v izobraževalnem društvu. Prenehali bodo pretepi, ponočevanje, razgrajanje in vse, kar je neotesanega.

Pred nekaj leti sem bil s prijatelji v neki vasi visoko v gorah. Vsi smo se čudili, da so bili otroci do nas tujcev tako prijazni in da so nas tako lepo pozdravljali. Izvedeli smo, da imajo dobrega župnika in skrbnega učitelja, ki se veliko prizadevata, da bi se znali otroci prav obnašati tudi izvn šole.

Tudi ti, dragi čitatelj, si bil morda že v kaki gorski vasi, pa si videl, kako so bežali otroci na vse strani, ko so te zagledali; potem so te pa opazovali skozi kako špranjo. Tako menda delajo tudi otroci pri Hotentotih v Afriki. Drugodi se celo zgodi, da otroci za tujcem vpijejo ali mečejo kamne za njim.

Kako hvaležno nalogo ima v takih krajih ljudski učitelj! Saj so otroci še mehki, kakor vosek; iz njih se da narediti vse. Zato ne bo težko, navaditi jih, kako se morajo vesti do drugih ljudi, do domačinov in do tujcev. Ko sem hodil še v ljudsko šolo, smo brali pri nemški uri, kako je mati vedno učila svojega sinka: »Jokli, zieh das Käppli ab!« Tako naj uči tudi ljudski učitelj svoje učence.

To je nekaj primerov podrobnega dela. Vsak učitelj, ki mu je mar prava izobrazba mladine, bo našel v svoji šolski občini še brez števila drugih slučajev, kjer bo lahko pokazal svojo izobraževalno moč in delal za ljudsko omiko.

III. slovensko-hrvatski katehetski tečaj v Ljubljani.

»Društvo slovenskih katehetov« bi ne vršilo svoje naloge, ako bi se ne trudilo, da pritegne kolikor moč vse člane k sodelovanju, ako bi jim ne eskrbelo prilike za nadaljno izobrazbo. Večkrat čujemo znano pravilo, da človek navadno nazaduje, če ne napreduje. Isto velja tudi o učitelju veroukava in o vzgojitelju. Tudi veroučitelj zaostane, ako meni, da zadosti zna, da vse pravilno izvršuje, ako sodi, da nima več kaj posebnega pridobiti. Vsaktero zborovanje, naj bo te ali druge vrste, napoji zborovalce z novim navdušenjem, jih osveži in ogreje za pogumnejše in vztrajnejše delo, za vzvišene cilje. Prašamo: Za katero stroko pa je treba več učenja in iskanja, več ognja in življenja, več potrpežljivosti in dobre volje, več premagovanja in stanovitnosti, več iznajdljivosti in novih oblik, — kakor uprav za izvrševanje katehetskega poklica?!

Društvo slovenskih katehetov dobro uvideva, da je v naši domovini še mnogo nerazorane ledine, ki jo treba rahljati, obsajati in plodonosno obdelati; zato je sklenilo prirediti katehetsko-pedagoški tečaj, ki naj bi

imej vsaj to korist, da bi se slovenska duhovščina, znana po iskreni gorečnosti in trudaljubivosti, — še bolj vnela tudi za katehetsko delo, za delo v šoli.

Združili smo se, da bo uspeh tem izdatnejši, s hrvatskimi kateheti, ki se nam bodo pridružili brez dvoma v častnem številu.

Naj vejjajo te besede kot prvo vabilo na počitniško dvadnevno katehetsko zborovanje.

Spored.

- Predvečer, v ponedeljek, 9. avgusta: Prijateljski sestanek in pozdrav gostov.
- Torek, 10. avg. od 8. do 9. ure: Občni zbor »Društva slovenskih katehetov«.
- od 9. do 9½ ure: »Katehet v enorazrednici«. Profesor častni kanonik Ant. Kržič.
- od 9½ do 10. ure: Razgovor.
- od 10. do 10½ ure: »Treći formalni stupanj (asocijacija) kod Komenški-Herbart-Zillera i u službi vjeronauka«. Prof. Ferdo Heffler. (Zagreb.)
- od 10½ do 11. ure: Razgovor.
- Popoludne od 3. do 4½ ure: Praktična kateheza. Katehet J. Mlakar.
- od 4½ do 5. ure: »Načela o memoriranju učne tvarine«. Spiritual in katehet Ign. Nadrah.
- od 5. do 5½ ure: Razgovor.
- Sreda, 11. avg. od 8½ do 9. ure: »Opravljanost psihološke metode za pučku školu«. Don Spasoje Fabris. (Dubrovnik.)
- od 9. do 9½ ure: Razgovor.
- od 9½ do 10. ure: »O nadaljni izobrazbi kateheta«. Profesor dr. J. Demšar.
- od 10. do 11. ure: Razgovor.
- Popoldne od 3. do 4½ ure: Nastop kateheta A. Ažman-a.
- od 4½ ure: Razgovor o raznih katehetskih težnjah.

NB. Prav bi bilo, ako bi gg. katehetje, ki imajo kak predlog k zadnji točki sporeda, poslali svoje želje in nasvete že naprej tajništvu katehetskega društva, da se bo tvarina razvrstila in predložila v razgovor. — V posebnih vabilih, ki jih bomo pravočasno razposlali, bo označen tudi prostor zborovanja. Opozarjamo obenem, da bo s tečajem združena tudi razstava katehetskih učil.

Vzgoja namesto policije.

V nemškem državnem zboru je poslanec katoliškega centra Roeren stavil svoj čas interpelacijo radi zloglasnih nagotnih predstav. Minister za notranje zadeve pl. Moltke je odgovarjal in povdarjal, da se ne more od policije preveč zahtevati. »Policija lahko zabrani in prepreči izgrede, ne more se ji pa nalagati, da bi vzgajala in navajala ljudi za boljše in nravno vedenje.« Pl. Moltke je tukaj indirektno namignil in označil pot, ki je edino prava in ki edina more spametovati ljudi: Vzgoja, boljša vzgoja ne samo mladine, ampak celih narodov. Vire, ki iz njih prihaja skvarjenost, je treba zamašiti.

Naša doba sploh precenjuje poučno delovanje, povsod in na vseh poljih, zanemarija pa vzgojno delo, izoliko volje in značaja. Prvo je treba negovati, drugega ne smemo zanemariti. Samo veda, samo znanje, samo učenost človeka v resnici ne izolika, ne poboljša, če se obenem ne utrjuje, ne lika in ne vzgaja z n a č a j. Kako rado se zgodi, da se človek, ki si je v svesti gotovega znanja, otrese vnanjih »vezij«, češ, da hoče biti na višini modernega znanstvenika. Tako govori seveda strast in napuh, ne pa pravi napredek. Pravi napredek zahteva tudi vzgojo. Pl. Moltke je zadel resnico, sprožil je velevažno misel, samo naravnost ni povedal, da je država tista moč, ki odločilno vpliva na vzgojo. Če je omenjal in namigaval, da vzgoja ni taka, kakršno bi bilo pričakovati, potem je dolžnost države, — nemške in vsake druge, saj so razmere iste pri nas in drugod — da si vzame za témo premišljevanja, kapitel o vzgoji, ter naj si vest izpraša, ali je dala vselej cerkvi tisto moč in tisti vpliv, ki ga mora imeti, če hoče doseči v tej zadevi ugodne uspehe. Ali ni morda krivda na strani države, da verski nauki ne preidejo mladini tako globoko v meso in kri, da bi kazali svoj blagodejni vpliv tudi v pošolski dobi, v poznejšem življenju?! Kar se zamudi, tega seveda potem ne more popraviti policija; postava privede grešnika in zločinca pred oblast, v zapor, pred krvnika, — boljša vzgoja bi marsikoga obvarovala nesreče in sodnih dvoran.

Če nas zamore moralne propasti obvarovati samo vzgoja, če nam zamore samo ta vcepiti pravi čut za nravnost in dostojnost, če nas more samo vzgoja ohraniti trajno moralne — potem pa more to doseči samo krščanska in sicer solidno verska vzgoja. O načelih te vzgoje pa ima govoriti in določati edinole cerkev in ne država; država bi morala torej cerkvi dati v tem oziru prostost, pa bi se ji ne bilo treba čisto nič vznemirjati in bati, kajti cerkev ne bo postala nikdar sovražna državi, katera se ne postavlja v nasprotje krščanstvu. Država, ki hoče sebi dobro, ne bo sumnivo prežala na cerkev, ampak jo bo podpirala v njenem delovanju in ji bo dala potrebno prostost. Vzgojno delo bo potem napredovalo v blagor posameznika in celih narodov, čut za nravnost in boštenu obnašanje se bo utrdil med širšimi sloji — policija pa bo imela celo malo dela.

—ž.

KATEHETSKI VESTNIK.

Katehetska zborovanja.

III. slovensko - hrvatski katehetski tečaj. Ker prično udeležniki iz Hrvatske s prvim septembrom že šolo, bomo morali katehetski kurz imeti meseca avgusta. Določili smo dva, oziroma tri dni pred Veliko Gospojnico, to pa radi tega, da bo potem en teden pred duhovnimi vajami prost in da ne bodo gospodje kar dva tedna zapored vpreženi. Katehetski tečaj se bo torej vršil dne 10. in 11. avgusta. Predvečer, v ponedeljek, 9. avgusta, bo pozdrav gostov, dne 12. avgusta pa izlet na Gorenjsko, ali kamor si bodo tuji gostje želeli.

Katehetsko predavanje dne 5. maja je bilo tako slabo obiskano, da bi se bilo treba res jeziti, ako bi kaj pomagalo. Če je pozabljivost vzrok ali pa malobrižnost — oboje je prav težko opravičuje. Da marsikomu tudi izmed ljubljanskih gg. katehetov primanjkuje časa, radi verjamemo; toda kdo je, ki bi se ne mogel naslanjati na ta izgovor? Vsaj Ljubljana naj ne pušča v nemar tako važne stvari!

Za tega ali onega osnutek praktične kateheze v enorazrednici res ni kaj privlačna snov, tem zanimivejši je pa razgovor, ki pri njem pade mnogo klenega zrnja za vsakega kateheta.

Kateheza »o človeku«, ki jo je razvil župnik in katehet J. Meršolj, je bila zanimiva že radi tega, ker se je videlo, kako težko je otrokom na nižjih stopnjah dopovedati v jasnih in umljivih stavkih stvari, ki jih katekizem navaja s tehničnimi, teološkimi izrazi. Če se oziraš na besedilo v šolski knjigi, moraš se dolgo pomuditi i pri stvarni razlagi, obenem pa izgubiš mnogo dragocenega časa s pojasnjevanjem neznanih, neobičajnih izrazov; če se pa odtegneš besedilu, potem knjiga otrokom ne pomaga dosti ter si ne zapomnijo ne tega ne onega.

Opažalo se je, kar se je pri razgovoru tudi poudarjalo, da se je g. referent povzpел malo previsoko z ozirom na mladež, ki ji je namenjena izdelana kateheza.

Tajnik Čadež je nato poročal o dopisu presvetlega knezoškofa dr. Antona Bonaventura glede načrta za naše ponavljavne šole. Na sestanku gg. dekanov se je namreč razpravljalo tudi veljavno vprašnje, kaj bi se moglo storiti pri ponavljavcih z ozirom na vzgojo in na verski pouk. Ker v tej šoli veroučitelju ni na razpolago več nego 25 ur, pač ni možno vsega nauka v tem času obdelati. Treba se je omejiti na najvažnejše oddelke in na najbolj aktualna vprašanja. Pouk naj bi se zaokrožil in prilagodil razmeram ponavljavcev tako, da bi vlekel, zanimal in da bi imel nekako novo obleko. Tako bi se v posameznih predavanjih na živahen in privlačen način povedalo in ponovilo lahko povečem vse, poudarjalo pa pred vsem to, kar je najbolj nujno. Oblika bi ne bila popolnoma taka, kot so šolske kateheze, pa tudi taka ne, kot je kateheza v cerkvi, ampak nekako v sredi. To so bile misli prof. dr. A. Levičnika, ki je obljubil, da bo v tej smeri popravil podrobni učni načrt, ki ga je sestavil tajnik katehetskega društva.

Ob sklepu je bil pomenek tudi o velikem katehetskem kongresu, ki se namerava sklicati v doglednem času. Dunajski katehet Pichler se je obrnil do presvetlega knezoškofa s prošnjo, naj zadevo priporoči našemu društvu. Mi smo idejo pozdravili že v zadnji številki in povedali svojo sodbo. O nadaljnem razvoju bomo storili potrebne korake in pravočasno poročali.

Alkoholno vprašanje pri XV. katehetskem sestanku dne 14. aprila. Zadnji čas je že, da se je to aktualno vprašanje spravilo na razgovor tudi pri organizaciji, ki je prva poklicana, da se udeleži velepotrebne akcije zoper alkoholno kugo. Katehet ima tako lepo polje, tako rahlo zemljo, kamor poklada kali krščanske vzgoje. Otroška srca so do vzetna tudi za nauke, ki dokazujejo, da je alkohol strup, povzročujoč neizmerno gorje sedanjemu rodu. Mladino odvravevati od nesrečne alkoholne povod-

nji — bodi ena glavnih dolžnosti slovenskega veroučitelja. Kako naj se loti hvalevrednega, dasi nelvaleznega dela, je pokazal abstinenc, katehet Ignacij Zaplotnik, ki je tozadevno vprašanje temeljito proučil ter v jedrnatem referatu podal jasno navodilo za protialkoholno delovanje med mladino. Zanimiv v tem referatu je osobito kratek pouk o alkoholu, njega škodljivosti in o krivih pojmih glede alkohola. Ta pouk je gosp. predavatelj priredil za šolo v obliki kratkih in točnih vprašanj in odgovorov. Omenjal je tudi nekatera mesta v katekizmu in v bibličnih zgodbah, kjer se najlaglje govori otrokom o tem predmetu.

Zanimiv razgovor, ki se je razvil po končanem predavanju, je priča, da je zadel gospod poročevalec pravo struno, ker se je lotil tega vprašanja.

Kanonik Žlogar je izražal veselje, da se je spravil v krog katehetskega delovanja boj proti alkoholu. V 16 letih pastirovanja v zavodu za kaznjence se je iz zapisnikov prepričal, da je večina delinkventov zašla na zlobno pot vsled pijančevanja.

Katehet Čadež je omenjal, da je šolska mladina že zabredla v pивske razvade bolj globoko, nego se navadno sodi. V dokaz žalostni statistični podatki, žalostne izkušnje iz vsakdanjega življenja. Prebral je tudi spis, ki ga je isti dan v šoli zaplenil in ki se v niem učence 4. razreda hvali, kako pridno je ob izletu na Šmarno goro posečal s tovarišiji razne krčme, domu prišedši pa še »buffet« v tivolskem drevoredu tako, da je slednjič »ves natrkan in pijan prišel na dom«.

Kanonik Kržič je navajal nekatere oddelke v »Zgodbah sv. pisma« in v katekizmu, kjer bi se s pridom in neprisiljeno lahko vpletel nauk o pogubnosti alkohola. Skoraj je ni zapovedi, ki bi se zoper njo pijanec ne pregrešil. Pri mladini je najbolje priporočati popolno abstinenco, kar se prav lahko doseže, saj se pri njej še ni vzbudila sla do opojnin, pa se tudi ne bo, če jo bomo pravočasno varovali.

Stvarne so bile tudi opazke dekana Riharja, ki je svetoval, naj se otroci opozarjajo na konkretne slučaje, ko je zanje nevarnost, da se opojé. Take prilike so n. pr.: Pogrebščina, ženitovanje, krst, birma, razni »likofi« itd.

Nekateri gg. katehetje dajejo otrokom-birmancem primerna darila, če na dan birne ne okusijo nobene opojnine.

Dr. Pečjak je hvalil globoko zamišljeno in bogato zasnovano predavanje, zlasti ker obsega specialni pouk o alkoholu. Širimo pravo treznost, ne pa pol-litersko in pa bokalsko; iz bokalske treznosti se navadno razvije pijanstvo. Katehet naj se skuša sam popolnoma odpovedati opojnim pijačam, da bo mogel to priporočati, kar sam s svojim zgledom izvršuje.

Profesor Levičnik je priporočal vztrajni boj proti alkoholu tudi zato, da ne bodo nasprotniki zase izkoriščali tega gibanja.

Ker se je otrokom včasih težko ubraniti, da ne bi popolnoma nič ne pili, zlasti če jih nespametni starši silijo, naj se po mnenju g. Mlakarja otrokom nasvetuje, da samo majhno pokusijo, ali pa naj vodo z vinom pobarvajo.

Predavanje g. Zaplotnika objavimo.

Katehetske beležke.

Kaj pa naši mladinski listi? Že večkrat smo izpregovorili kako besedo v prid »Vrtec«-u in »Angelčku«. Zdi se pa, da ni bilo mnogo odziva. Časopisi za ljudsko izobrazbo so se po slovenski zemlji čudovito razmnožili in udomačili, ne smemo pa pustiti, da bi se zanemarljalo mladina. Danes hoče vse brati; če otroci nimajo drugega, pa segajo po političnih listih, ki pa niso dobra hrana

zanie, ker politika ne sodi mladini. Kolikrat pa dobé v roke berivo, ki je zanje strup, ako jim ne postrežemo z dobrim in zdravim blagom. Nič se ne izgovarjaj, če tebi ni »Angelček« ali pa »Vrtec« vseh, saj ni zate pisan; le preskrbi si ga, pa daj ga brati zdaj temu, zdaj onemu. Če se ti »Vrtec« zdi malo drag, pomisli, kako blag in plemenit namen podpiraš! Neki gospod iz Štajerske je

pisal uredništvu »Slovensk. Učitelja«, naj vendar zopet malo podrega, da zanimanje za mladinske liste ne zamre. »Nemški mladinski listi so po šolah zelo razširjeni, »Angelček« pa vsaj pri nas na Štajerskem prav malo, morebiti na Kranjskem bolje. Prav bi bilo, ko bi na konferencah in katehetskih sestankih ta stvar prišla večkrat v razgovor. Listič bi gotovo bolj vlekel, ko bi imel suk-njico, isto velja o »Vrtcu« . . .«

Torej prijatelj! Ali čutiš in priznaš, da imaš zamašiti precejšnje vrzel v mladinski vzgoji, če ne podpiraš mladinskih listov?!

Kaj pa drugi gg. poverjeniki? Marljivi g. J. Mikš, župnik trsteniški, nam je poslal 40 kron kot udnino za katehetsko društvo, ki jo je zložilo 20 duhovnikov kranjske dekanije. Ko se č. g. poverjeniku zahvaljujemo za trud, prosimo tudi druge naše zastopnike, da bi se spomnili prilično katehetskega društva.

Novi člani »Društva slovenskih katehetov«: Čč. gg.: duhovni svetnik Fr. Špendal, župnik v Trziču; Šarec Alojzij, župnik v Šmartinu pri Kranju; Fr. Pavšič, kapelan v Naklem; Prijatelj Ivan, kapelan v Trziču; Viktor Čadež, kapelan v Trziču; Vinko Čibašek, župnik na Št. Urški gori.

Ni neupravičena sodba. Ko se je zadnjič reševalo vprašanje, da bi se zopet vpeljal pouk krščanskega nauka v obrtno-nadaljevalnih šolah, so deželni odborniki soglasno pritrdili, da je z ozirom na podivjanost mladine, ki pohaja te šole, neobhodno potrebno uvesti tudi verouk. Eden izmed liberalnega zastopstva v dež. odboru je glasoval sicer tudi za predlog, toda opomnil je zraven: Pridružujem se predlogu, toda s pogojem, da se verouk ne bo tako poučeval, kakor so mene učili. Takrat so nas silili, da smo samo memorirali. — Odbornik E. Jarc je dotičnemu gospodu pojasnil, da se danes mnogo stori za katehetsko izobrazbo in da so se katehetje močno oprijeli psihološke metode, ki pripomore, da je verski pouk zanimiv, obenem pa umljiv . . .

Kateheza v Ameriki.

Združene države Severne Amerike vzdržujejo, kakor znano, brezkonfesi-

jonalne šole »public schools«, kjer se otroci ne uče nič krščanskega nauka. Zato morajo katoličani skrbeti za lastne verske šole, ki jih je že čez 4000 in ki v njih država nima nobene besede. V teh samostanskih in župnijskih šolah »parish schools«, je zadosti poskrbljeno tudi za verski pouk, kajti povečem imajo otroci verouk vsak dan po eno uro (40 do 50 minut), gotovo pa najmanj tri ure na teden. Krščanski nauk poučujejo navadno učiteljice-redovnice; učitelji so ondi redke izjeme. Svetni duhovniki imajo mnogo posla z dušnim pastirstvom, ker morajo oskrbovati preobsežne pokrajine; pač pa po možnosti sami pripravljajo otroke za prvo sveto obhajilo in sploh za sv. zakramente.

Enotna metoda se med ameriškimi veroučitelji še ni udomačila, kakor se menda tudi drugod ni in ne bo. Ker žive katoličani v Ameriki med drugoverci raznih vrst, je pač potrebno, da se katehetje poslužujejo takozvane apologetične metode; umevno, da je ta metoda možna le tedaj, če so otroci v krščanskem nauku kolikortoliko že podkovani.

Nekateri učitelji, oziroma učiteljice, imajo navado, da otrokom kar nakažejo, koliko vprašani naj se nauče do prihodnje ure; ko imajo otroci nerazloženo besedilo že v glavi — pride šele razlaga! Po tem sklepati, je glavna naloga otrok pri krščanskem nauku — memoriranje!

Za izobrazbo katehetov je po semeniščih že precej dobro poskrbljeno, da si nimajo povsod enotnega načrta. V enem semenišču imajo bogoslovci cel čas semeniških študij vsak teden po eno uro katehetsko predavanje. Praktičnih vaj nimajo kandidati navadno nič. V velikem semenišču v Montrealu pošiljajo pač bogoslovce vsako nedeljo na razne župnije, da imajo ondi krščanski nauk.

Kot učno knjigo rabijo Nemci F ä r b e r - j e v k a t e k i z e m, ki je preveden tudi v angleščino; če tudi v slovenščino nam ni znano. Splošno smo čuli že mnogo pohvalnega o tem katekizmu: da je zelo praktičen po vsebini in po razvrstitvi. Ima štiri dele: Nauk

o veri, o zapovedih, o zakramentih in o molitvi. V dostavku ima zbirko najnavadnejših molitvic in izvrstno razlago svete maše. Vseh vprašanj ima 486.

Splošno moramo priznati, da je v Ameriki za verski pouk zadostno poskrbljeno, zlasti če pomislimo na ovire in zapreke, ki branijo, da ni moč uvesti enotnega in urečenega katehizovanja. Poleg tega treba tudi vpoštevati velikanske žrtve in stroške, ki jih imajo katoličani s šolo. Le malokje podpira država katoliške šole, zato pa imajo katoličani dvojne stroške, za državne in za župnijske šole. Kdor poslednjih ne podpira, ter pošilja svoje otroke v državne šole, vzgoji navadno brezbožno in brezverno ali vsaj mlačno mladež, kar je le v škodo katoliški Cerkvi.

Priznati pa se mora, da katoličani radi plačujejo za svoje šole. »Mi Američani ljubimo vero«, tako se je pohvalila nekoč ponosna ameriška državljanka, »pa tudi radi veliko žrtvuemo zanjo.«

Da bi le ne bilo preveč izjem!

Linden-ov enotni katekizem in kritika. Pri zborovanju monakovskega katehetskega društva je prišla v razgovor sodba dr. Hartl-a (Linc) in pa kritika pomožnega škofa dr. Knecht-a. Debatiralo se je precej ostro. Čule so se zahteve, naj katehetsko društvo iznova

započne reformno katekizmovno delo; drugi so trdili, da bi ne bil srečen uveljavljanje, če bi se Lindenov katekizem uvedel kot učna knjiga. Večina se je izrekla, da bi bilo pomilovati, ako bi se zavirala uvedba nove knjige, ker se je stara že opustila. Zedinili so se konečno in sprejeli sledeče sklepe: 1. Katekizem (novi) naj ne bo ljudska knjiga v zmislu dr. Knechtove brošure, ampak šolska knjiga. 2. Prednost ima manj popolen katekizem, ki ga dobimo v doglednem času, nego popolnejši, ki bi se oskrbel morda šele čez deset let. Zato naj se Lindenov poizkusni načrt takoj odobri.

Nazorila poceni. Neki župnik pripoveduje: »Zbiram že več let, kar mi pride takega pod roke, da bi se dalo prilično porabiti. Iz ilustrovanih časopisov, cenikov in prospektov režem verske in druge slike ter jih zlagam v platnice po tem-le redu: Katekizem, zgodbe, življenje svetnikov, liturgika, katoliško življenje, sveta dežela, Rim. V zbirko pridejo tudi razne razglednice, vzorci in slike, ki jih sam kupim. Na ta način se mi je že zelo namnožila zbirka in ni je skoraj šolske ure, da bi ne imel pri sebi kakega pojasnila, kakega nazorila. Od ene do druge ure pustim sličico, da visi v šoli ter si jo otroci dodobra lahko ogledajo.« — Pametna misel!

Zgledi, uporabni pri katehezi.

Ker menimo, da je ustrezno slovenskim veroučiteljem, če prinašamo zanimive, resnične in mične zgledе, ki dobro služijo pri katehezi, pridigi in pri drugih prilikah, zato prosimo vse one gospode, ki se zanimajo za ta oddelek našega lista, da bi uredništvu blagovolili postreči s poučnimi in primernimi zgledi, da bo naša zbirka tem bogatejša in da bomo naposled mogli zbrati celotno skupino, ki bo velik pripomoček katehetom. Pri pouku za prvo sv. obhajilo potrebuje veroučitelj veliko pomočkov; zgledi, ki so na razpolago, so pa dostikrat povzeti iz tujega življenja, iz krogov in okoliščin, ki so otrokom manj dostopni in manj umljivi. Kdo

bi vedel kaj lepega in ganljivega iz bližine? — V lanskem letniku se nahajajo sledeči zgledi, uporabni o priliki prvega sv. obhajila: »Čudežna monštranca«, p. 111; »Patrona prvoobhajancev«, p. 137; »Sv. Tarciz, zaščitnik prvoobhajancev.«

Vzpodbuden zgled iz naše vladarske rodbine. Avstrijski prestolonaslednik Franc Ferdinand je bil preteklo zimo nekaj tednov v St. Moritz-u v engadinski dolini. Udeleževal se je tam večkrat zimskih športnih zabav v družbi s svojimi otroki; z osemletno hčerko in z dvema fantkoma. Večkrat jih je bilo videti, kako živahno so se kretali in vrteli na drsališču. Poročevalec lista »Vossische Zeitung« pripoveduje ta-le

zanimiv dogodek z drsališča: »Te dni sem bil priča ganljivega prizora. Zvonilo je ravno poldne v cerkvi zadaj za hotelom »Kulm«. V istem trenutku prekine dvorjan ali vzgojitelj kroženje po ledu in stoji mirno; z njim sta se ustavila tudi dva prestolonaslednikova otročiča. Obrnejo se vsi trije vpricho drugih drsalcev in mnogovrstnih gledalcev proti cerkvi, povesejo oči, se prekrizajo, molijo »angelovo češčenje«, — potem pa se zopet spuste v živahnem teku po ledu.

Nikdo se ni norčeval, nikdo ni napravil zaničljive opazke, nasprotno: Vsem se je zdelo to obnašanje ganljivo in vzpodbudno!«

Uslišana prošnja. (Resnična dogodba ob messinski katastrofi.) Redovnica iz družbe »Dobrega Pastirja« popisuje v listu »Emanuel« zadnji potres v Messini in pa način, kako so se rešile redovne sosesre. Tako-le pripoveduje: »Še so se lesketale dne 28. decembra 1908, zjutraj ob petih zvezde na nebu, ko je zapel samostanski zvonec in opominjal, da je čas vstati. Še so se mudile sestre v otroških spalnicah, kjer so pomagale gojenkam, ki so se napravljale: ko se hipoma strese zemlja ter je bilo mesto tekom 40 sekund ena sama razvalina. Tudi samostan »Dobrega Pastirja« je bil deloma porušen, deloma pa hudo poškodovan. V tem oddelku so bile sestre in gojenke, ki so se mogle rešiti, da so bežale na vrt. Z vrta so opazovale drugo spalnico, ki je pa bila vsa razdrta in porušena. V zmedu so sestre klicale vse preplašene proti podrti spalnici, če je še morda katera gojenka pri življenju. Tu prileze izpod podrtin ena sosestra, za njo pa več otrok, — in pravi: »Treh manjka, ne morem jih dobiti!« Ko se je zdnilo, se je posrečilo možem, ki so prišli na pomoč, da so spravili na varno sestre in gojenke, tudi dva izmed pogrešanih otrok so odkopali iz razvalin, nič hudega se jima ni bilo zgodilo. Tretje gojenke pa ni bilo moč najti. Vsi drugi stanovniki samostanski — 60 po številu — pa so bili srečno, po posebni pomoči božji rešeni. Pogrešali so torej samo eno

gojenko; toda pri tem jim je bila v tolažbo zanimiva okoliščina, ki je vredna, da se ovekoveči.

Nekaj dni poprej je pripovedovala dotična gojenka vzgojiteljici, da moli vsakikrat pri sv. obhajilu tako-le: »Ljubi Jezus! Če izprevidiš, da bi pozneje padla v smrtne grehe in da bi se pogubila, tedaj Te prosim, da me rajne zdaj v milosti božji pokličeš v večnost!« Deklica je bila še-le 10 let stara, zraven pa sila živahna. Ali ni Bog uslišal njene molitve? O Božiču, tedaj tri dni poprej, je bila še pri sv. obhajilu. Našli so jo čez en mesec v postelji. Strešina ji je bila padla na glavo in jo je ubila.

V smrti luči... Lani (1908) je umrl bivši predsednik južnoameriške republike Ekvado — dr. Ignacis de Veintemilla. Bil je revolucionar; za njegove vlade je katoliška Cerkev v tej deželi mogo trpela. O njegovi smrti je pisal časopis »Razon de Fe« tudi sledeče: Ko se je 80-letni starček spovedal, je prosil, da bi mu prinesli sveto popotnico kar moč slovesno. Želji njegovi so ustregli. Najsvetejše so spremljali jezdec in velika množica ljudi; tudi godba je igrala med sprevodom. Zastavo je nesel general dr. Hipolyto Mancayo. Preden je bil umirajoči predsednik obhajaj, je imel na navzoče kratek nagovor. Rekel je: »Prosim odpuščanja radi mojega pohujšivega življenja. Imeli so me za brezbožneža, pa nisem bil. Nisem bil preganjalec sv. Cerkve; toda če se je katoliška Cerkev pritoževala ob času moje vlade, tedaj moram priznati, da se je krivično ravnalo, ne zato, kakor da bi bil jaz sovražil Cerkev, ampak zato, ker sem bil premehak in popustljiv do tistih, ki so me v vladi podpirali. Vsekakor pa hočem umreti spravljien s Cerkvijo in s svojim Bogom. Prosim ponovno odpuščanja; povejte moje želje tudi drugim. Tudi naznanjam, da nisem bil nikoli prostozidar in se nisem dal zapisati v nobeno tako sekto.« Nato se je obrnil proti staremu generalu Mancayo, rekoč: »General, v tem trenutku vidim vse v drugačni luči, nego poprej: moj zgled naj vam bo v opomin.«

UČITELJSKI VESTNIK.

Sklep šolskega leta. Minister za uk in bogočastje je odredil, da se zaključí šolsko leto 1908/09 na vseh srednjih šolah, ki imajo po dva meseca počitnic. in na katerih bi se imelo končati šolsko leto šele s petnajstim julijem, izjemoma že dné 8. julija, pod pogošem, da odpadeta sobota pred Binkoštni in torek po Binkoštih kot šolsko prosta dneva. Isto velja tudi za ljudske in meščanske šole, kjer obstoje srednje šole.

Pedagog dr. Fr. Foerster iz Ciriha je imel 10. maja v Zofijini dvorani na Dunaju znamenito predavanje: Reševal je temeljna vprašanja o vzgoji značaja.

Okrajna učiteljska konferenca za postojnski okraj bo dne 28. junija t. l. v Hruševju. Poleg običajnih točk so na sporedu sledeče teme: 1. »Biološka metoda pri prirodopisnem pouku«, poročevalec Alojzij Gorjup. 2. »Roditeljski sestanki«. Ta referat morajo izdelati krajne učiteljske konference. 3. »Podrobni učni načrt za ženska ročna dela v posameznih kategorijah ljudskih šol«. Poročevalke: M. Curk, P. Lampe, N. Mohorčič, I. Prešeren, V. Puppis, Lj. Borštner in M. Peteros.

Za ubožne učence. Iz vsote v znesku 5188 K, ki jo je c. kr. zaloga šolskih knjig na Dunaju določila kranjskim ljudskim in meščanskim šolam za ubožne knjige v šolskem letu 1909/10, dobe posamezni okrajji po razmerju za šolo obveznih otrok: Črnomelj 252 K, Kamnik 401 K, Kočevje 469 K, Kranj 495 K, Krško 584 K, Litija 390 K, Ljubljana (mesto) 231 K, Ljubljana (okolica) 685 kron, Logatec 425 K, Novo mesto 487 kron, Postojna 456 K, Radovljica 313 K.

Usposobljenosti izpiti za ljudske in meščanske šole pred izpraševalno komisijo v Ljubljani. Usposobljeni so bili: A. Za meščanske šole z nemškim učnim jezikom: Izid. Dolinski, c. kr. okr. šol. nadzornik v Gurahumori (Bukovina), iz I. strok. skupine (z odliko); Fran Stessl, stalni učitelj pri Vel. Sv. Florijanu (Štajersko), iz I. strok. skup.; Iv. Thumser, stalni učitelj v Drahovcih (Češko), iz

I. strok. skup.; Josip Stracke, stalni učitelj v Schlagu (Češko), iz I. strok. skup.; Josip Cinecker, stalni učitelj v Rokitnici (Češko), iz I. strok. skup. (z odliko). — B. Dopolnilne izpite so napravili: Josip Čenčič, začasni učitelj pri Sv. Barbari v Halozah, iz verouka; Miroslav Dermelj, začasni učitelj v Višnji gori, iz nemščine kot učnega predmeta in Rajko Novak, začasni učitelj v Idriji, iz verouka. C. Posebne izpite so prestali: Marija Jurca, stalna učiteljica v Knežaku, iz nemščine kot učnega predmeta; Angela Kuhelj, začasna učiteljica v Štalcarijih, iz slovensčine kot učnega predmeta; Marija Pribeschütz, pomožna učiteljica v Mozelju, iz francoščine z nemškim učnim jezikom; Marija Svoboda, zasebnica v Ljubljani iz francoščine z nemškim učnim jezikom; Avgusta Šantel, učiteljica na c. in kr. mornarični ljudski in meščanski šoli v Pulju za pouk na gosli z nemškim učnim jezikom (z odliko). — D. Usposobljenost za ljudske šole so si pridobili: a) z nemškim učnim jezikom: Henrik Pauer, zač. učitelj Tregist (Štajersko); Alma Rössmann, pom. učiteljica Göttenitz in Gabrijela Windisch, suplentinja Spital na Semerniku; b) z nemškim in slovenskim učnim jezikom: Albert Jerin, zač. učitelj v Podčetrtku; Alojzij Koprivec, zač. učitelj na Robu; Antonija Drobnič, zač. učiteljica pri Št. Petru nad Laškim; Angela Gerčar, zač. učiteljica, Zameško; Otilija Junowicz, zač. učiteljica v notranji zasebni uršulinski šoli v Ljubljani (za nemške ljudske šole), z odliko; Elizabeta Matko, supl. na Homu pri Gornjem Gradu; Marija Medič, zač. učiteljica v Radovljici; Matilda Podkrajšek, hospitantinja v ljubljanski gluhonemnici (z odliko); Katarina (s. Lavrencija) Potočnik, zač. učiteljica v sirot. dekleški šoli v Ljubljani; Milena Rohrmann, zač. učiteljica na slovenski mestni dekleški šoli v Ljubljani; Marija Šlamberger, zač. učiteljica v Kranju (z odliko). Dve kandidatini za meščanske šole sta med skušnjo odstopili; ena kandidatinja za ljudske šole s slovenskim

učnim jezikom in dva kandidata za ljudske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom sta propadla.

Učiteljske izpremembe. (Kranjsko.) Suplentinja na Viču, Elza pl. Lukanec je imenovana za pomožno učiteljico na mestni slovenski dekliški ljudski šoli v Ljubljani. Suplentinja v Št. Petru pri Novem mestu, Marija Grobovšek je imenovana za provizorično učiteljico in voditeljico v Telčjem vrhu. Za provizorično učiteljico v Bukovščici je imenovana suplentinja Ivana Merhar, za provizorično učiteljico v Dobrnichah pa dosedanja suplentinja Marija Hirsman. Namesto obolele učiteljice Ane Dragatin je imenovana za suplentinjo v Št. Lenartu izprašana učiteljska kandidatinja Roza Jovan. Bivša suplentinja v Godoviču, Frančiška Maver je postala provizorična učiteljica v Studnem, provizorična učiteljica v Spodnji Šiški je postala Ema Schmidmayer. Bivša suplentinja v Mokronogu, Valentina Vidic je postala provizorična učiteljica v Sv. Križu pri Kostanjevici. Na novoustanovljeni ljudski šoli v Veliki Ligojni je imenovan za provizoričnega učitelja in voditelja Ernst Šusteršič, provizorična učiteljica v Horjulu, Julijana Kobal je imenovana za provizorično učiteljico na novoustanovljeni ljudski šoli na Drenovem griču, absolvirana učiteljska kandidatinja Marija Smolnik pa za provizorično učiteljico na novoustanovljeni ljudski šoli v Blatni Brezovici. Za učitelja na pripravljavnici državne gimnazije v Kočevju je imenovan Alojzij Petsche iz Trsta. Izprašana pomožna učiteljica Elizabeta Trenz je imenovana za pomožno učiteljico na mestni nemški dekliški šoli v Ljubljani. Suplent Josip Gregorčič v Starem logu in suplentinja Adela Martinc v Dobropoljah sta imenovana provizoričnim na dosedanjih mestih. Provizorični učitelj Tit Grčar v Trebelnem je prestavljen kot tak na Rako pri Krškem. Za provizoričnega učitelja v Starem trgu pri Ložu je imenovan Viljem Mazi. Na dosedanjih mestih sta postali provizorični učiteljici dosedanja suplentinji Josipina

Simončič v Toplicah pri Zagorju in Ljudmila Odlazek v Trebnjem. Namesto obolele učiteljice Marije Habena na Sveti gori je imenovan za pomožnega učitelja tamošnji župnik Feliks Knižek. Začasni dopust je dovoljen nadučitelju J. Dimniku v Ljubljani; nadomešča ga suplentinja Franja Trillerjeva.

(Štajersko.) Za definitivno učiteljico pri Sv. Ani v Slovenskih goricah je imenovana Marija Šumenjak, za definitivnega učitelja pri Sv. Duhu pa Josip Ledenic. Za nadučitelja v Št. Ilju pri Turjaku je imenovan stalni učitelj v Siele-Verhe, Ignacij Kaffau, za stalnega učitelja v Št. Ilju v Slovenskih goricah pa stalni učitelj v Račah, Jožef Poljanec. V Zibiki je nastavljena kot stalna učiteljica tamošnja začasna učiteljica Roza Vidali.

Tečaj. Na c. kr. umetno-obrtni strokovni šoli v Ljubljani se bode v času od 23. avgusta do vštetelega 11. septembra letos vršil kurz za izobrazbo učiteljev obrtno-trgovskih predmetov na obrtnih nadaljevalnih šolah. Pravico do obiskovanja kurza imajo v prvi vrsti učitelji, ki že poučujejo na kaki obrtno-nadaljevalni šoli. Prošnje za vsprejem v kurz, opremljene s pričevali in dekreti, je potom predpostavljenege šolskega vodstva vložiti najkasneje do dne 1. junija direktno pri ravnateljstvu c. kr. umetno-obrtno strokovne šole. Vsak udeleženec, ki stanuje izven Ljubljane, dobi od c. kr. ministrstva za javna dela podporo 40 K. Natančneje pojasnila podaje ravnateljstvo c. kr. umetno-obrtno strokovne šole v Ljubljani.

Razpis učiteljskih služb. Ker je bil termin za oddajo sedaj razpisanih služb določen do 15., oziroma 20. maja, smo poskrbeli, da je razpise objavil »Slovenec«. — V Nemški Loki je razpisano v stalno, oziroma v začasno nameščenje učiteljsko in voditeljsko mesto. Prošnje do 31. maja. — Na enorazrednici v Robu pri Velikih Laščah je oddati mesto učitelja-voditelja s postavnimi prejemki in z užitkom prostega stanovanja. Prošnje do 12. junija c. kr. okr. šolskemu svetu v Kočevju.

RAZNOTEROSTI.

C. kr. deželni šolski svet. V smislu novele k šolskemu zakonu, sklenjene od deželnega zbora kranjskega, je imenoval deželni odbor kot svoja zastopnika v deželni šolski svet g. deželnega odbornika prof. Evgena Jarca in državnega poslanca Frana Jakliča. Dr. Šusteršič in dr. Lampe seveda ostaneta še dalje v deželnem šolskem svetu. S to izvolitvijo je deželni odbor ustregel zlasti stanovskim interesom učiteljskega stanu. Kajti doslej v deželnem šolskem svetu ni bilo nobenega srednješolskega profesorja in nobenega ljudskega učitelja. To krivico je zdaj deželni odbor popravil.

Idrijska podružnica »Slomškove zveze« je zborovala 6. maja v Črnem vrhu in sicer prvič v prostorih endotne šole, ki ima sedaj za voditelja našega somišljenika. Poročevalec c. kr. učitelj Jos. Novak je v svoji skrbno izdelani razpravi »Učitelj in ljudstvo« navajal vse, kar more učitelja in ljudi zblížati, pa tudi to, kar utegne povzročiti razdvoj. Po predavanju se je razvila ognjevitá debata, ki so se je udeležili gg.: Arko, Bajec, Gostiša, Oswald in Šabec. — Čuje se, da se v kratkem osnuje tudi podružnica za vipavski okraj.

Hlastaško vabilo. Pomilovalno smo se nasmehnilí, ko smo brali bombastični poziv, ki z njim vabijo »Tevariševci« svoje zveste na mariborsko skupščino . . . Doba obrabljene besedičenja o nazadnjaštvu je že davno minila. S tem nam nihče ne imponuje. Že v starih časih smo se zmenili za take puhle govorniške okraske tako malo, kot za mušico, ki brenči mimo glave; danes pa se samo zabavamo ob njih. Kdo še kihne, če puhnete iz svojih duševnih zakladnic vam tako dragoceno frazo, pa nas obmečete z »reakcionarno in nazadnjaško stranko«. Če je stranka, ki ji pripadamo, nazadnjaška, zakaj pa nas hočete v marsičem posnemati? Zakaj pa se hodijo od juga in severa k nam, k naši organizaciji, k našemu delu učít? In na šolskem polju, na polju ljudske prosvete?! Ali ste že sešteli naša izobraževalna društva? Ali vam so

znani naši naporí, naše žrtve za ljudsko izobrazbo? . . . Če tehtamo zmisel, zmožnosti in delo naših somišljenikov med učiteljstvom za šolo, trdimo z mirno vestjo, da odvaga marsikdo izmed naših celo vrsto nasprotnih, oholih besedljivcev . . . In vi? Da, da, vemo, kje je vaše naprednjaštvo! . . .

O koristolovstvu govoriti je nevarno, pa tudi ostudno za tiste ljudi, ki so postali iz koristolovja to, kar so, ter zobljejo iz vsakojakih dobro potresenih jaslij . . . Mi smo prepričani, da je polovica vaših navideznih somišljenikov na strani S. L. S., le takozvani ljubi mir, vaš terorizem jih plaši, da ne upajo na plan.

Kdo je značajan? Primite se za ušesa, vi teroristi, ki ste izstopili (?) ob zadnjih volitvah iz gotovega tabora . . . kam? . . . za koliko časa? . . . Kje pa ste zdaj?

Le praznih fraz ne obešati po listih! Le trudite se res pridno z nami za pravi razvoj šolstva, za prosep slovanske krščanske šole, — potem smete z gotovostjo pričakovati boljših časov.

Mi pa vam povemo, da z »mežnarji in farovškimi hlapci« nas ne boste oplasilí in tudi ne ugnali.

Stara korenina.

Pospeševanje telesne vzgoje. Ministrstvo za nauk in bogočastje je pred kratkim ukrenilo, naj se več pozornosti obrača na pospeševanje telesne vzgoje. Na vse deželne šolske oblasti je bil izdan odlok, ki poudarja, da je treba že gojence učiteljšč seznaniti z mladinskimi in športnimi igrami, ki so primerne tudi šolski mladini. Na učiteljščih naj bi se zato uvedli posebni »igralni popoldnevni«; učne moči pa, ki bi jih vodile, naj bi se zato posebej primerno nagradile. Da se mladinske igre na ljudskih in meščanskih šolah hitreje uvedejo in udomače, naj bi se za šolo skrbeči faktorji glede igrišč in igralnih potrebščin sporazumeli s telovadnimi, plavalnimi in drugimi športnimi društvi.

Deželni šolski svet in telovadba naraščaja. Dež. šolski svet je že davno dovolil ljubljanskemu »Orlu« telovadbo

za ljudskošolski naraščaj kot nekaj samoposebi umevnega. Enako stališče ima najvišja šolska oblast v deželi tudi napram »Sokolu«, dasi je dvomno, če se tu izpolnjujejo vsi pogoji, ki veljajo za ljudskošolsko mladino. »Orel« pa ima v svojih pravilih tista vrhovna načela o telesni, versko-nravni in umski vzgoji, kakor jih zakon zahteva tudi za ljudsko šolo. Vlada sama pa baie priporoča staršem, vzgojiteljem in mladino ljubom, da deci tudi izven šole poskrbe za telesno vzgojo, osobito v takem krogu, kjer se goji verska, moralna in domovinska misel.

Kar dež. šolski svet, deželna vlada ne le dovoljuje, ampak celo priporoča, to pa hočejo zavirati nekateri liberalni učitelji, ki pač pospešujejo razvoj »Sokola«, proti naši na versko-nravnem temelju sloneči telovadski organizaciji pa hujskajo. Ali se ne pravi to rovariti zoper višjo šolsko oblast? Ali ne pljujejo taki škodljivci učiteljskega stanu v lastno škiedo? Mi se potegujemo na vse kriplje za izboljšanje bednega učiteljskega položaja, ti zaslepljeni pa se obnašajo, kakor bi navlašč hoteli preprečiti regulacijo naših plač. So res s slepoto vdarjeni taki nerazsodni pregljavci krščanskega napredka, ki škodijo sebi in celotnemu učiteljstvu. Treba jih bo izslediti ter jih družabno popolnoma bojkotirati!

Šolske knjižnice. Da se ne vtihotapijo v knjižnice, ki so namenjene šolski mladini, neprimerni, morda celo škodljivi spisi, opozarjamo na ministrsko odredbo z dne 12. julija 1875, točka 2.: »V šolsko knjižnico se ne sme sprejeti nobena knjiga, če se je nabavila potom

nakupa, ali pa če jo je kdo daroval, ako je na dotični šoli nastavljeno učiteljstvo ni natančno prebralo, presodilo in spoznalo za primerno, kakor to velevajo določila, navedena ob začetku te ministrske odredbe.«

Duhovne vaje za učitelje — pa ne pri nas. V Paderbornu se je udeležilo duhovnih vaj pred Vel. nočjo 114 učiteljev. Pač častno spričalo za verski čut vestfalskega učiteljstva!

Nova šolska odredba na Hrvaškem. Po naredbi deželne vlade se od letošnjega leta počenši vsi učenci v prvi razred gimnazij in realnih gimnazij zapisujejo le začasno. Na koncu prvega tečaja odloči potem učiteljski zbor, kateri učenci se imajo za stalno vpisati in kateri imajo kot nesposobni zopet zapustiti srednje šole in se vrniti v ljudsko šolo. Na ta način je moralo pri zaključitvi letošnjega prvega tečaja zapustiti 160 učencev srednje šole. Ako je ta naredba dobra, se ne vé!

Analfabetski tečaj v Bosni in Hercegovini. Deželna vlada za Bosno in Hercegovino je uvedla preteklo leto na ljudskih šolah tečaje za pouk odraslih analfabetov. Vseh analfabetov, ki so se vežbali na 106. šolah, je bilo 3324. Od teh je doseglo povoline uspehe 70 odstotkov. Za honoriranje učiteljev, ki so vodili tečaje, je vlada darovala 8000 K.

Šolstvo v Berlinu. Nemška prestolnica šteje 421 šolskih zavodov, med njimi: 15 gimnazij, 8 realnih gimnazij, 17 realk, 40 višjih dekljskih in 287 občinskih šol. Število vseh učencev znaša 138.378, učenk pa 134.337. Povprečno pride na enega šolskega otroka 54 mark stroškov.

SLOVSTVO IN GLASBA.

M. Lichtenwalner, Prosto spisje v ljudski šoli. 1. snopič. Izdaja »Slovenska Šolska Matica«. Uredil dr. J. Bezjak. V Ljubljani, 1908. Natisnila »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Prosto spisje se je po slovenskih ljudskih šolah že dokaj udomačilo, ker

je učiteljstvo iz raznih člankov, ki so bili objavljeni v naših listih, spoznalo veliki pomen prostega spisja za praktično življenje. Da bi se učiteljstvo še z večjo vneto poprijelo te nove metode, je izdala tudi »Slovenska Šolska Matica« za letos prvi snopič zgoraj

omenjenega dela. V teoretičnem delu nas pisatelj seznanja z dosedanjo smerjo spisovnega pouka in z raznimi nedostatki, potem pa nam korak za korakom kaže, kolike važnosti je prosto spisje in kako je treba ravnati, da se dosežejo zaželjeni uspehi. K sklepu teoretičnega dela navaja tudi knjige in časopise, ki se jih je posluževal pri spisovanju tega navodila. V drugem, praktičnem delu nam podaja pisatelj obilico naslovov za proste spise in sicer za 4. šolsko leto. Snov je razdeljena na mesece. Poleg naslovov pa nudi knjižica tudi precejšnje število že izdelanih spisov. Dokler si vsak učitelj ne oskrbi krajevnim razmeram primerne lastne zbirke naslovov, dotlej mu bo ta knjižica kot nekaj kažipot prav dobro služila, ter le obžalujemo, da ni že letos izšlo celotno delo, kar bi le pospešilo, da bi se preikoslej povsod uvedlo prosto pisje. — s —

Lebensführung. Ein Buch für junge Menschen von Fr. W. Förster. Berlin, 1909. Cena 6 K. — Vsaka nova knjiga Försterjeva je v pedagoškem slovtvu izreden dogodek. Tudi najnovejša bo globoko vplivala na vzgojitelje in po vzgojiteljih na odraslo mladino, kateri je pred vsem namenjena. V zaglavjih: Willenskraft, Umgang mit Menschen, Beruf und Charakter, junge Männer und junge Mädchen, die sexuelle Frage, der Schutz der Schwachen, die Rassenfrage, die soziale Frage, die Gefahren der technischen Kultur — razpravlja o problemih sodobnega pedagoškega in etiškega gibanja. Pisatelj prihaja tudi tu do istega zaključka, kakor že v svoji prvi knjigi: Die Jugendlehre. Edino merodajna je in ostane etika, ki jo čuva philosophia perennis. Načela morale niso relativna, temveč absolutna. Volja potrebuje askeze. Načelo nebrzdanega uživanja pomenja

smrt odgoje. Čistost ni fraza, in edini pravec urejenega spolnega življenja je nerazdružna zakonska zveza. Vsiljivi kult nagote v umetnosti je tudi z umetnostnega stališča zagrešen. Politik mora imeti moralno... — Förster ne piše z verskega stališča, ko govori svetu, ki često ne pozna več verskega življenja; a ko se dokazuje obrača na zavest in izkustvo duše, zveni ta vedno kot »anima naturaliter christiana«. Indirektno so tako ta duhovita izvajanja obramba krščanskega naravoslovja. Kako globoko pojmi Förster napominana vprašanja, kaže najnovejši razvoj etiškega gibanja po šolah na Francoskem. Morala brez verske sankcije je že dovela v skrajni individualizem, ki pelje v popolno anarhijo, kakor bridko priznava liberalni modroslovec Fonillée. (Hochland, 8. zvezek 1909, p. 223.) Človeštvo se tudi pri vzgoji preje ali pozneje vrne. četudi po usodepolnih prevarah, k krščanskim nraavnim resnicam. Ko pa listamo to dragoceno knjigo, nam nehote prihaja misel, ali bi ne kazalo nekaj poglavij izbrati in zbranih podati v prevodu naši odrasli mladini. Srčna beseda o alkoholizmu, o nadčloveku, o slabem čtivu bi bila tako na mestu. In kako lepo razpravlja o tem Förster! »Der Alkohol ist schon deshalb der schlimmste Feind der Menschen, weil er unser bestes Selbst in Schlaf zwingt, weil er unsere besten Gedanken lahm legt, statt daß sie wie Schutzengel über uns wachen.« — »Man muß in bezug auf den größten Teil der modernen belletristischen Literatur gerade so Abstinent sein, wie in bezug auf das Alkoholgift« itd. To bi bila knjiga za mladino, pa tudi za vzgojitelje, zakaj, vzgoja mladine je pred vsem samovzgoja odgojitelja. (p. 114.) A. L.

„Slovenski Učitelj“

izhaja sredi vsakega meseca. Celoletna naročnina 4 K. Rokopisi učiteljske stroke naj se pošiljajo c. kr. učitelju Jož. Novaku, Idrija; rokopisi za „Katehetski vestnik“ pa katehetu A. Čadežu, Semeniške ulice 7 v Ljubljani. Naročnino in reklamacije sprejema: Uredništvo „Slovenskega Učitelja“ v Ljubljani.

Urednika: J. Novak in A. Čadež. Tiska Kat. Tiskarna. Obl. odgovoren: Iv. Rakovec.

